

سوره مبارکه اعلی

- سوره مبارکه اعلی خطاب به پیامبر (ص) است.
- آیه ۱: رسول خدا (ص) امر به تسبیح شده است.
- آیه ۹: امر به «فَذَكِّرْ» شده است. خدا هم برای پیامبر سُنْفَرْتُكَ (آیه ۶) و نَيْسَرْتُكَ (آیه ۸) قرار داده است.
- پس وقتی پیامبر تسبیح می کند خدا هم «سُنْفَرْتُكَ» و «نَيْسَرْتُكَ» می کند و بعد امر به «ذَكِّرْ» صورت می گیرد.
- در قسمت بعدی سوره، وجه تسبیح که «ربک الاعلی» است توضیح داده می شود که چرا باید خدا را تسبیح کرد و وجهی که خدا تسبیح می شود چیست:

✓ اول: خَلَقَ فَسَوَّى (۲)

✓ دوم: قَدَّرَ فَهَدَى (۳)

✓ سوم: أَخْرَجَ الْمَرْعَى (۴)

✓ چهارم: فَجَعَلَهُ غَنَاءً أَحْوَى (۵)

- یعنی در این سوره تعریفی از تسبیح ذکر شده است. تسبیح این است که هر موجودی که «خلق» می شود «قدرتی» در او ایجاد می شود که «تسبیح» هم می شود و موجودی که «تقدیر» می شود، قدرتی در او ایجاد می شود که «هدایت» هم می شود و هر موجودی که در این عالم خلق می شود دوران عمر محدودی دارد و بعد به دیار باقی می رود. لذا پیامبر موجودی را می بیند این گونه است که خلق، تسویه، اندازه گیری و هدایت شده است و مدتی در این دنیا به او اختصاص داده می شود.

سؤال: آیا همه موجودات به دیار باقی می روند؟

- پاسخ: هر موجودی که خلق می شود هدایت هم شده است. مگر می شود چیزی که هدایت شده است، معدوم شود؟
- هر موجودی، موجود شده است چون باید موجود می شده و نباید فراموش کنیم که موجودات صرفاً برای نفع رساندن به انسان خلق نشده اند. بنابراین موجودات فی نفسه دارای اعتبار هستند.

در سوره مبارکه اعلی آمده:

- سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى (۱)، کدام خدا؟ آن خدایی که خلق کرد. چه چیزی را خلق کرد؟ مخلوق را.
- الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى (۲) سپس آن را به یک وضعیت متعادل رساند، هر خلقی دائماً با حالت تعادل همراه است. نمی شود که خدا چیزی را خلق کند بدون تعادل.
- وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى (۳) و برای هر چیزی اندازه ای قرار داد و به آن را هدایت کرد. پس معلوم است هر چیزی در این عالم تقدیر دارد و هدایت می شود و انسان این مسئله را اختصاصی نکرده است.
- وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى (۴) یعنی کسی که رویش گاه های چراگاهی را رویاند.
- فَجَعَلَهُ غَنَاءً أَحْوَى (۵) بعد از مدتی آنها سیاه شدند.

- با توجه به سیاق قبل همه این آیات مربوط می شود به همه موجودات یعنی هر موجودی که در این دنیاست و می توان نام آن را مخلوق گذاشت طول عمری دارد.

- موجودات تسبیح خدا را می کنند یعنی: خلق و تسویه شدند و نمی توانستند تسویه نشوند و تقدیر شدند و نمی توانستند هدایت نشوند. آن موجود مسیر تکوین خود را طی کرد و این طی کردن مسیر تکوینی بدون هیچ نقضی را «تسبیح» گویند. یعنی خلق، تسویه، تقدیر و هدایتشان را تسبیح گویند. آنها خدا را با وجودشان از عیب و نقص منزّه می دانند.

- نکته: همه موجودات «حشر» دارند.

- سیستم تسبیح در انسان به این صورت است که «فَذَكَرْ إِنَّ نَفْعَتِ الذُّكْرِى (۹) سَيِّدًا كَرُمًا يَخْشَى (۱۰)» یعنی هر کسی مراقبت داشته باشد «ذکر» در او تأثیر می‌کند. یعنی چون انسان «اختیار» دارد، لذا تسبیح اختیاری نیز دارد و راهش این است که «خشیت» داشته باشد و خشیت هم به وسیله «علم» ایجاد می‌شود.

- وَ يَجْنِبُهَا الْأَشْقَى (۱۱) اگر کسی از ذکر و یاد خدا که توسط انبیاء، قرآن، اهل بیت، علما و هر کسی که ذکر را القاء می‌کند، دوری کند نام او را «شقی» می‌گذارند.

- الَّذِي يَصَلِي النَّارَ الْكُبْرَى (۱۲) ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى (۱۳) فَذُفْلِحَ مَنْ تَزَكَّى (۱۴) اشقی کسی است که تزکیه نداشته باشد.
- وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى (۱۵) یاد خدا در او نباشد.

- بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (۱۶) ترجیح‌اش به حیات دنیا باشد.

- وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (۱۷) و آخرتی را که بهتر و باقی‌تر است را واگذار کند.

- إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى (۱۸) این مطالب از همان ابتدا به مردم گفته شده بود.

- صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى (۱۹) وقتی می‌خواهیم بگوییم فلان موضوع قدمتش بسیار زیاد است می‌گوییم: این موضوع برای همه انسان‌ها در طول تاریخ بوده است.

- سؤال: اینکه همه موجودات محسوس می‌شوند برای انسان چه نتیجه‌ای دارد؟

- پاسخ: انسان، قبل از اینکه انسان باشد، مخلوق است و همه قوانین مربوط به مخلوق بودن را دارد. طبیعتاً قسمت اول آیات سوره مبارکه اعلی که مربوط به همه مخلوقات است، مربوط به «انسان» نیز هست. انسان می‌تواند خودش را به حیثیت مخلوق بودنش ببیند. هر انسانی حیوان هم هست یعنی تمام مراتب حیوانیت را دارد. هر انسانی «عقل» که محل «ذکر» است را داراست یعنی در سیستم انسان ملائک هم هستند. پس هر انسانی با توجه به «مخلوق بودن» و «حیوان بودن» و «عقل داشتن»، انسان است. یعنی جمع بین این سه گروه قوانین است. بنابراین همه وجوه تسبیح در انسان هست، به علاوه «تسبیح اختیاری». بنابراین اگر در آیات خصوصیات بقیه مخلوقات را می‌گوید، می‌خواهد شأنی از وجود انسان که با بقیه مخلوقات هماهنگ است را تبیین کند.

دعا:

* انشاءالله ذهنیت‌های منفی از ما زدوده و دور شوند.

* انشاءالله رزق و روزیمان معنوی باشد.

به برکت صلوات بر محمد و آل محمد

اللهم صل على محمد وآل محمد واحمد الله رب العالمين